

AANKONDIGING

Opleiding Narratieve psychotherapie / systeemtherapie

Door Jan Olthof

De school voor systemische opleidingen organiseert **in 2018** wederom een specialistische cursus Narratieve psychotherapie / Systeemtherapie (48 uur).

Praktische informatie

Locatie: Schoolpad 7, 6241 CK Bunde
Data: 26-01, 09-02, 09-03, 23-03, 14-04, 21-04 en 01-06-2018
Lesdagen: 7
Tijd: 09.30 tot 17.30 u

Accreditatie

Accreditatie wordt aangevraagd bij de Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie (NVRG).

Nadere informatie en inschrijving

Je kunt je aanmelden voor de cursus door je persoonsgegevens, cv en motivatie voor deelname te mailen aan de opleidingscoördinator

Mariëlle Gelissen

Psycholoog/Systeemtherapeut
E-mail: info@schoolvoorsystemischeopleidingen.nl
Telefoon: **06-18050855**

Desgewenst kun je ook met Mariëlle contact opnemen voor meer informatie.

Prijs

Deelname aan de specialistische cursus Narratieve Systeemtherapie kost € 1400, inclusief reader en het handboek Narratieve Psychotherapie. Lunch is inbegrepen.

Gelieve het cursusgeld na inschrijving over te maken naar rekeningnummer:
NL93 ABNA 0438168062
t.n.v. School voor Systemische opleidingen te Bunde.

Onderstaand nadere informatie over deze specialistische cursus.

Hoofddocent

Hoofddocent van de opleiding is Drs. Jan Olthof. Jan Olthof is psychotherapeut, supervisor en leertherapeut bij de NVRG. Hij is opleider en eigenaar van de School voor systemische opleidingen en psychotherapiepraktijk "Het verbindend patroon" te Bunde. Hij is als consulent behandeling verbonden aan de afdeling Gezinspsychiatrie van GGZ-instelling Yulius in Barendrecht.

Naast het boek 'De mens als verhaal', dat hij samen met Eric Vermetten schreef, is Jan Olthof auteur van het Handboek Narratieve psychotherapie, waarvan recent de Engelse vertaling is verschenen bij uitgeverij Karnac.

Literatuur

Als verplichte basisliteratuur geldt:

Jan Olthof: Handboek Narratieve Psychotherapie, Uitgeverij de Tijdstroom Utrecht 2012. Het boek wordt bij aanvang van de opleiding door Jan Olthof aan de cursisten verstrekt.

Zelf aan te schaffen:

B.Madsen: Samenwerkingsgerichte hulpverlening met multi-gestresseerde gezinnen. Uitgeverij Garant, Antwerpen, 2011

Peter Rober: Gezinstherapie in de praktijk, Acco Leuven, 2012

De overige literatuur zal aan het begin van de cursus worden uitgereikt.

Opleiding Narratieve psychotherapie / systeemtherapie

Algemeen

De doelgroep voor deze specialistische cursus van 40 uur vormen systeemtherapeuten in opleiding die de basiscursus systeemtherapie hebben afgerond en zelfstandig systeemtherapieën doen. De cursus staat ook open als bij- en nascholing voor reeds erkende systeemtherapeuten.

Specialistische cursus

Deze cursus behandelt de narratieve psychotherapie, zoals die zich vanuit het denken van Erickson en Bateson, via Anderson en Goolishian en White en Epston heeft ontwikkeld binnen de systeemtherapie.

Achterliggende visie

Deze specialistische cursus bouwt voort op het gedachtegoed van Milton Erickson en Gregory Bateson, de voorvaders van de narratieve psychotherapie die leefden en werkten aan het eind van de vorige eeuw. Erickson bracht in de wereld van de psychotherapie de verfijnde kunst van het invoegen, het helend taalgebruik, het vertellen van verhalen en het gebruik van metaforen en anekdotes. Hij zag symptomen als verhalen, die niet op een andere manier verteld konden worden. Voor hem was het onbewuste een bron van wijsheid, mogelijkheden en oplossingen. Al deze aspecten waren volstrekt nieuw in die tijd. Erickson legde de nadruk op de positieve rol van het onbewuste. Anders dan bij Freud was voor Erickson het onbewuste een onuitputtelijke bron van creatieve zelfheling. Uit het gedachtegoed van Erickson is de NLP voortgekomen, de oplossingsgerichte therapie en de narratieve psychotherapie. Bateson is de grondlegger van het systeemdenken binnen de sociale wetenschappen. Hij richtte de Palo Alto onderzoeksgroep op die communicatieprocessen ging bestuderen in de psychiatrie. Deze groep betrok voor het eerst gezinnen bij de behandeling en zij staat aan de wieg van de gezinstherapie. Bateson is bekend om zijn ecologisch denken, het denken over evenwichtsprocessen in grotere systemen en de wijsheid van het verbindend patroon in de ecologie, zijnde verwante (overeenkomstige) patronen in biologische en psychologische samenhangen. Bateson en Erickson zijn hun hele leven bevriend geweest en Bateson stuurde al zijn medewerkers naar Erickson om de kunst en de esthetiek van psychotherapie te leren. Anderson en Goolishen beschreven familiesystemen als problem determined systems en later als linguistic systems waarmee zij een andere wijze van denken introduceerden in therapie en de rol van taal en de macht van het spreken hernieuwd accentueerden. Michel White en David Epston vervolgens brachten via Foucault de macht van het taalgebruik, het recht van spreken en het overheersende vertoog, de systeemtherapie binnen.

Inhoud van de cursus

Deze cursus zal de narratieve psychotherapie behandelen, zoals die zich heeft ontwikkeld binnen de systeemtherapie. Aan bod zal komen:

- De historische situering van de narratieve psychotherapie/systeemtherapie in de overgang van het modernisme naar het postmodernisme.
- De verschillende stromingen binnen de narratieve psychotherapie/systeemtherapie zoals:
  - Het model dat is ontwikkeld door M.White en D.Epston
  - De samenwerkende, collaboratieve benadering van bijvoorbeeld H.Anderson en B. Madsen
  - De op taal en tekst gerichte benadering van Jan Olthof, die zich verbindt met de wereld van poëzie, literatuur, film, theater, kunst en sport
  - De dialogische benadering van o.a. Seikkula, gericht op het creëren van een spreekgemeenschap.

In de cursus zal veel aandacht gegeven worden aan meerstemmigheid en meervoudigheid en het bestaan van meerdere-soms conflicterende- verhalen naast elkaar. Allereerst zullen de cursisten geholpen worden een verdere gevoeligheid te ontwikkelen voor taal, tekst en betekenis en voor metaforisch taalgebruik in het bijzonder. Vervolgens zal de kunst en de techniek van het invoegen binnen meerstemmigheid verder verfijnd worden. Filmfragmenten die kunnen helpen om de gevoeligheid voor meervoudige perspectieven verder te ontwikkelen, zullen worden aangeboden. Aan de hand van deze filmfragmenten zal intensief geoefend worden. De sociale context zal uitgebreid aan bod komen: gesitueerdheid van uitspraken, kennis en waarheid; historiciteit, klasse, gender en economische positie. Sensitiviteit voor de sociale context zal verder ontwikkeld worden ten einde de vaardigheden te leren om een therapeutische context te creëren -binnen een hiërarchie van betekenis zoals de cliënten die aangeven – waarin het probleemverhaal verruimd, genuanceerd en gedeconstrueerd kan worden. Het leren maken van een behandelkader is de volgende fase in de cursus. In een therapeutisch behandelkader is er plaats voor alle leden van de spreekgemeenschap, voor alle deelnemende stemmen en is er tot een samenwerking gekomen met alle betrokkenen van het therapeutisch systeem dat de cliënten samen met de therapeut vormen. Het gebruik van de zogenaamde narratieve ruimte, de derde ruimte die nodig is om nieuwe verhalen te laten ontstaan zal een belangrijk onderdeel zijn van de cursus. De zogenaamde narratieve cirkel omvat de verfijnde vaardigheden om in te voegen, weet de verschillende stemmen en perspectieven in de context te laten spreken en komt dan tot een door de dialoog en samenwerking overeengekomen behandelkader.

De leerweg in deze cursus zal ervaringsgericht zijn. Binnen een veilige en vrije ruimte zullen de deelnemers geholpen worden uitgebreid te experimenteren en te oefenen met verschillende werkvormen. Het begrip enactment van Minuchin is hierbij belangrijk: cursisten worden geholpen om situaties te ensceneren, in scene te zetten, tot actie te komen met de gezinnen ten einde een creatieve spanning te laten ontstaan die er voor zorgt dat er ook echt iets gebeurt in de sessie. Enscenering is de techniek of eigenlijk de manier van werken waarbij de therapeut de het gezin uitnodigt met hem of haar samen in actie te komen.

Werkvormen

Theoretische inleidingen door de docent
Bestuderen van filmfragmenten en kunstafbeeldingen
Oefenen aan de hand van deze fragmenten
Intensieve oefeningen met de hele groep rondom invoegen
Oefeningen rondom enactment
Oefeningen in de methodiek van het werken met baboeshka's
Oefeningen rondom het creëren van een therapeutische context
Oefeningen in het maken van een behandelkader
Bekijken en bespreken van de door cursisten ingebrachte filmopnames
Literatuurbespreking

Leerdoelen

Aan het einde van de cursus zal de cursist: Gevoelig geworden zijn voor taal en tekst en metaforisch taalgebruik Vaardigheden ontwikkeld hebben om met meerstemmigheid en meervoudige perspectieven om te gaan In staat zijn om een therapeutische context te organiseren En een op samenwerking gerichte therapeutische relatie te ontwikkelen met het hele gezins- en familiesysteem Zich bewust zijn van de eigen gesitueerdheid als systeemtherapeut en de ervaringen van de cliënten te situeren in een maatschappelijk en historisch perspectief.

Toetsing

Iedere cursist zal een filmopname van een sessie laten zien waarin zijn of haar ontwikkelde vaardigheden rondom narratieve therapie zichtbaar worden gemaakt.